

ALEKSANDER LECH GODLEWSKI
(1905-1975)

27 listopada 1975 roku zmarł w wieku 70 lat doktor Aleksander Lech Godlewski, emerytowany profesor zwyczajny Uniwersytetu Wrocławskiego. Piastował wiele stanowisk i funkcji. Był kierownikiem Katedry Etnografii Uniwersytetu Wrocławskiego i kierownikiem Pracowni Etnografii Ludów Oceanii przy tej Katedrze, kierownikiem Katedry Antropo-

logii Uniwersytetu Warszawskiego i kierownikiem Antropologii Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie. Pełnił funkcję prodziekana Wydziału Wychowania Fizycznego Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. Był członkiem wielu towarzystw naukowych i społecznych. Między innymi członkiem Rady Naukowej Zakładu Nauk Antropologii i Komitetu Antropologii PAN, członkiem Komitetu Nauk Etnologicznych PAN, Sekretarzem Generalnym i członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, honorowym członkiem Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, członkiem Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, członkiem Wojewódzkiego Komitetu FJN we Wrocławiu. Był odznaczony szeregiem medali, m. in. Orderem Polonia Restituta i Odznaką Tysiąclecia Państwa Polskiego. W zmarłym środowisku naukowe utraciło wybitnego uczonego i wychowawcę wielu pokoleń etnografów i antropologów. Oto lapidarny tekst klepsydry, podany z niewielkimi skrótami, obwieszczający o śmierci tego Człowieka i godnościach, jakie piastował.

Profesor urodził się 25 września 1905 roku w Warszawie w rodzinie inteligenckiej. Tutaj zdobywa średnie i wyższe wykształcenie. W roku 1930 otrzymuje stopień naukowy doktora filozofii w Katedrze Anatomii Porównawczej Uniwersytetu Warszawskiego. Do tego czasu zainteresowania Jego skupiają się na zoologii. Jednak wkrótce zdradza tę dyscyplinę naukową na rzecz antropologii i etnologii; w roku 1931 wchodzi w bliski kontakt z prof. S. Poniatowskim. Pod okiem mistrza Godlewski zgłębia tajniki wiedzy o człowieku i jego kulturze. Interesują Go szczególnie odległe kultury ludów Oceanii. Po długich i gruntownych przygotowaniach wyrusza w 1938 roku na wyspy Pacyfiku; przeprowadza badania na siedmiu wyspach Polinezji centralnej i wschodniej: Bora-Bora, Huahine, Tahiti, Moorea, Tahaa, Nuku-Hiva i Raiatea. Owocem tej wyprawy jest szereg rozpraw naukowych i artykułów popularnonaukowych.

Zainteresowania Godlewskiego koncentrowały się wokół zagadnień związanych z etnogenezą ludów Oceanii i Australii. Wykorzystuje do swoich przemyśleń materiały przywiezione z Polinezji. W swoich pracach etnogenetycznych opublikowanych w *Materiałach i Pracach Antropologicznych* (*Struktura antropologiczna Polinezyjczyków*, 1955, *Struktura antropologiczna rdzennej ludności Nowej Gwinei, Australii i Melanezji*, 1959, i *Struktura antropologiczna ludności Mikronezji*, 1961) połączył bardzo trafnie dwie oryginalne metody polskiej szkoły antropologicznej: metodę najmniejszych różnic Czekanowskiego z tzw. metodą aproksymacji Wankego. Te fundamentalne prace znalazły szeroki odzew wśród znawców przedmiotu na świecie.

Pracą *Powiązania serologiczne układów grupowych ABO, MN, Rh między populacjami Oceanii a mieszkańcami Indonezji oraz Indianami wybrzeża pacyficznego Ameryki* („Przegląd Antropologiczny”, 36: 1970,

z. 1-2) włącza się z powodzeniem do międzynarodowej dyskusji nad zagadnieniem pochodzenia rdzennej ludności Oceanii, podając mocne argumenty, przeciwstawiając się tym samym m. in. głośnym koncepcjom Thora Heyerdahla.

Wiele publikuje: około 150 pozycji, w tym 4 książki. Godlewski był szczególnie uzdolniony w kierunku popularyzacji wiedzy, tak na froncie wydawniczym, jak i odczytowym. Zdobył sobie uznanie jako doskonały wykładowca i wychowawca młodzieży. Wyszkolił około 150 magistrów i 4 doktorów. Cieszył się wśród współpracowników i młodzieży akademickiej dużym autorytetem i uznaniem.

Był Człowiekiem uczynnym, prawym i szlachetnym. I takim pozostanie w naszej pamięci.

Adam Paluch